

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (antroji kolegija) SPRENDIMAS

2017 m. birželio 22 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Skatinimas naudoti atsinaujinančių išteklių energiją — Transporto sektoriuje naudojami biodegalai — Direktyva 2009/28/EB — 18 straipsnio 1 dalis — „Masės balanso“ sistema, skirta įsitikinti, kad biodujos atitinka nustatytus tvarumo kriterijus — Galiojimas — SESV 34 ir 114 straipsniai — Nacionalinės teisės aktai, pagal kuriuos reikalaujama, kad masės balansas būtų atliekamas vietoje su aiškiais ribomis — Kompetentingos nacionalinės valdžios institucijos, pripažįstančios, kad ši sąlyga gali būti tenkinama, kai tvarios biodujos perduodamos nacionaliniu dujotiekių tinklu, praktika — Šios valdžios institucijos įpareigojimas, pagal kurį atmetama galimybė, jog ta pati sąlyga gali būti tenkinama tada, kai iš kitų valstybių narių tvarios biodujos importuojamos nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais — Laisvas prekių judėjimas“

Byloje C-549/15

dėl *Förvaltningsrätten i Linköping* (Linšiopingo administracinis teismas, Švedija) 2015 m. spalio 19 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2015 m. spalio 22 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

E.ON Biofor Sverige AB

prieš

Statens energimyndighet

TEISINGUMO TEISMAS (antroji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas M. Ilešič, teisėjai A. Prechal (pranešėja), A. Rosas, C. Toader ir E. Jarašiūnas,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

posėdžio sekretorius I. Illéssy, administratorius,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2016 m. spalio 26 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— *E.ON Biofor Sverige AB*, atstovaujamos *advokater* A. Johansson, S. Perván Lindeborg ir T. Pettersson,

— *Statens energimyndighet*, atstovaujamos F. Forsberg, J. Holgersson ir E. Jozsa, padedamų *advokat* K. Forsbacka,

* Proceso kalba: švedų.

- Estijos vyriausybės, atstovaujamos K. Kraavi-Käerdi,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. Bulterman ir M. de Ree,
- Europos Parlamento, atstovaujamo A. Neergaard ir P. Schonard,
- Europos Sąjungos Tarybos, atstovaujamos A. Norberg ir J. Herrmann,
- Europos Komisijos, atstovaujamos K. Talabér-Ritz ir E. Manhaeve, padedamų *advokat* M. Johansson,

susipažinęs su 2017 m. sausio 18 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB (OL L 140, 2009, p. 16), 18 straipsnio 1 dalies išaiškinimo ir galiojimo.
- 2 Prašymas pateiktas nagrinėjant *E.ON Biofor Sverige AB* (toliau – *E.ON Biofor*) ir *Statens energimyndighet* (Nacionalinė energetikos agentūra, Švedija; toliau – Energetikos agentūra) ginčą dėl šios *E.ON Biofor* nustatyto įpareigojimo, susijusio su šios bendrovės taikoma biodujų tvarumo patikrinimo sistema.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2009/28 1, 12, 65, 76, ir 94 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„1) Energijos vartojimo Europoje valdymas ir didesnis atsinaujinančių išteklių energijos naudojimas bei energijos taupymas ir didesnis energijos vartojimo efektyvumas yra vienos iš svarbių priemonių, reikalingų sumažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir įvykdyti Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą ir kitus Bendrijos bei tarptautinius įsipareigojimus mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir po 2012 m., dalių.
<...>

<...>

12) Atsižvelgiant į dideles galimybes mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, žemės ūkio atliekų, pvz., mėšlo, srutų ir kitų gyvulinės ir organinės kilmės atliekų, naudojimas biodujų gamybai duoda didelės naudos aplinkai gaminant šilumą ir elektros energiją bei biodegalus. Dėl decentralizuoto pobūdžio ir regioninės investavimo struktūros biodujų gamybos įrenginiai gali turėti lemiamos įtakos kaimo vietovių tvariai plėtrai ir atverti ūkininkams naujas galimybes gauti pajamų.

<...>

65) Biodegalai turėtų būti gaminami tausiu būdu. Todėl biodegalai, naudojami siekiant laikytis šioje direktyvoje nustatytų planinių rodiklių, ir tie biodegalai, kuriems taikomos nacionalinės paramos schemos, turėtų atitikti tvarumo kriterijus.

<...>

76) Tvarumo kriterijai bus veiksmingi tik tuo atveju, jei jie nulems rinkos dalyvių elgesio pokyčius. Tie pokyčiai įvyks tik tuo atveju, jei, palyginti su tų kriterijų neatitinkančiais produktais, biodegalams ir skystiesiems bioproduktams, kurie atitinka nustatytus kriterijus, būtų taikomos patrauklesnės kainos. Pagal masės balanso metodą, naudojamą tikrinant, ar laikomasi nustatytų kriterijų, tarp tvarumo kriterijus atitinkančių biodegalų bei skystųjų bioproduktų gamybos ir biodegalų bei skystųjų bioproduktų suvartojimo Bendrijoje egzistuoja ryšys, užtikrinantis atitinkamą pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą ir patrauklesnę kainą, palyginti su sistemomis, kur tokio ryšio nėra. Siekiant užtikrinti, kad tvarumo kriterijus atitinkantys biodegalai ir skystieji bioproduktai galėtų būti parduodami brangiau, atitiktis tokiems kriterijams turėtų būti tikrinama taikant masės balanso metodą. Tokiu būdu būtų išsaugotas sistemos vientisumas ir tuo pačiu pramonei nebūtų užkrauta nepagrįsta našta. Tačiau reikėtų apsvarstyti ir kitus patikros metodus.

<...>

94) Kadangi 17–19 straipsniuose numatytos priemonės taip pat turi poveikį vidaus rinkos veikimui suderindamos tvarumo kriterijus, kuriuos, siekiant planinių apskaitos tikslų pagal šią direktyvą, turi atitikti biodegalai ir skystieji bioproduktai, ir todėl pagal 17 straipsnio 8 dalį palengvina prekybą tokias sąlygas atitinkančiais biodegalais ir skystaisiais bioproduktais tarp valstybių narių, jos grindžiamos Sutarties 95 straipsniu.“

4 Direktyvos 2009/28 1 straipsnyje „Dalykas ir taikymo sritis“ numatyta, kad šioje direktyvoje „nustatoma bendra skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją sistema. Joje nustatomi privalomi nacionaliniai planiniai rodikliai, kuriais apibrėžiama, kokią bendro galutinio energijos suvartojimo dalį turi sudaryti atsinaujinančių išteklių energija ir kokią dalį transporto sektoriuje suvartojamos energijos turi sudaryti atsinaujinančių išteklių energija. <...> Joje nustatomi tvarumo kriterijai biodegalams ir skystiesiems bioproduktams“.

5 Minėtos direktyvos 2 straipsnio antros pastraipos a, e ir i punktuose pateikiamos šios apibrėžtys:

„a) „atsinaujinančių išteklių energija“ – atsinaujinančių neiškastinių išteklių energija, būtent, vėjo, saulės energija, aeroterminiai, geoterminiai, hidroterminiai ištekliai ir vandenynų energija, hidroenergija, biomasė, sąvartynų dujos, nuotekų perdirbimo įrenginių dujos ir biologinės dujos;

<...>

e) „biomasė“ – biologiškai skaidi biologinės kilmės produktų, atliekų ir liekanų, gaunamų žemės ūkyje (įskaitant augalinės ir gyvulinės kilmės medžiagas), miškų ūkyje ir susijusiose pramonės šakose, įskaitant žuvininkystę ir akvakultūrą, dalis, taip pat biologiškai skaidi pramoninių ir buitinių atliekų dalis;

<...>

i) „biodegalai“ – iš biomasės pagamintas skystasis arba dujinis transporto kuras.“

6 Direktyvos 2009/28 3 straipsnyje nustatyta:

„1. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad bendro galutinio energijos suvartojimo dalis, kurią sudaro atsinaujinančių išteklių energija, apskaičiuota pagal 5–11 straipsnius, 2020 m. pasiektų bent bendrą jos nacionalinį tiems metams nustatytą atsinaujinančių išteklių energijos dalies planinį rodiklį, kaip nurodyta I priedo A dalies lentelės trečiajame stulpelyje. <...>

<...>

4. Kiekviena valstybė narė užtikrina, kad 2020 m. jos atsinaujinančių išteklių energijos dalis, sunaudojama visų rūšių transporte, sudarytų bent 10 % tos valstybės narės transporto sektoriaus galutinio energijos suvartojimo.

<...>“

7 Minėtos direktyvos 5 straipsnio „Atsinaujinančių išteklių energijos dalies apskaičiavimas“ 1 dalyje numatyta:

„Bendras galutinis atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimas kiekvienoje valstybėje narėje apskaičiuojamas sudedant šiuos rodiklius:

- a) bendro galutinio elektros energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių suvartojimo;
- b) bendro galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo šildymui ir aušinimui; ir
- c) galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo transporto sektoriuje.

Apskaičiuojant bendro galutinio atsinaujinančių išteklių energijos suvartojimo dalį, į dujas, elektros energiją ir vandenilį iš atsinaujinančių energijos išteklių atsižvelgiama tik vieną kartą pagal pirmos pastraipos a, b arba c punktą.

<...> į 17 straipsnio 2–6 dalyse nustatytus tvarumo kriterijų neatitinkančius biodegalus ir skystuosius bioproduktus neatsižvelgiama.“

8 Tos pačios direktyvos 17 straipsnyje „Biodegalų ir skystųjų bioproduktų tvarumo kriterijai“ įtvirtinta:

„1. Nepaisant to, ar žaliavos buvo išaugintos Bendrijos teritorijoje, ar už jos ribų, į energiją iš biodegalų ir skystųjų bioproduktų a, b ir c punktuose nurodytais tikslais atsižvelgiama tik tuo atveju, jei jie atitinka šio straipsnio 2–[6] dalyse nustatytus tvarumo kriterijus:

- a) atitikties šios direktyvos reikalavimams, susijusiems su nacionaliniais planiniais rodikliais, vertinimas;
- b) atitikties atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo įpareigojimams vertinimas;
- c) galimybė gauti finansinę paramą už biodegalų ir skystųjų bioproduktų naudojimą.

<...>

2. Išmetamo šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekio sumažinimas dėl biodegalų ir skystųjų bioproduktų naudojimo, į kurį atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, turi sudaryti mažiausiai 35 %.

<...>

3. Biodegalai ir skystieji bioproduktai, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš labai didelės biologinės įvairovės žemės <...>

4. <...> neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš žemės, kurioje yra didelių anglies atsargų <...>

5. <...> neturi būti pagaminti iš žaliavų, gautų iš žemės, kuri 2008 m. sausio mėn. buvo durpynas <...>

6. Biodegalų ir skystųjų bioproduktų, į kuriuos atsižvelgiama 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, gamybai naudojamos Bendrijoje išaugintos žemės ūkio žaliavos, gaunamos laikantis reikalavimų bei standartų, nurodytų 2009 m. sausio 19 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 73/2009, nustatančio bendrąsias tiesioginės paramos schemų ūkininkams pagal bendrą žemės ūkio politiką taisykles ir nustatančio tam tikras paramos schemas ūkininkams (OL L 30, 2009, p. 16), II priedo A dalies skirsnio „Aplinka“ bei 9 punkto nuostatose, ir pagal to reglamento 6 straipsnio 1 dalį apibrėžtų būtinausių geros agrarinės ir aplinkosauginės būklės reikalavimų.

<...>

8. Remdamosi kitais tvarumo sumetimais, valstybės narės 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais neatsisako atsižvelgti į biodegalus ir skystuosius bioproduktus, gautus laikantis šio straipsnio.

<...>“

9. Direktyvos 2009/28 18 straipsnyje „Atitikties biodegalų ir skystųjų bioproduktų tvarumo kriterijams patikrinimas“ įtvirtinta:

„1. Jeigu į biodegalus ir skystuosius bioproduktus reikia atsižvelgti 17 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose nurodytais tikslais, valstybės narės reikalauja, kad ūkio subjektai įrodytų, jog yra įvykdyti 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai. Tuo tikslu jos reikalauja, kad ūkio subjektai naudotų masės balanso sistemą, kuri:

- a) leidžia maišyti skirtingomis tvarumo charakteristikomis pasižyminčių žaliavų ar biodegalų siuntas;
- b) reikalauja, kad informacija apie a punkte nurodytų siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama mišiniui; ir
- c) numato, kad visų iš mišinio pašalintų siuntų suma turi tas pačias tvarumo charakteristikas esant tam pačiam jų kiekiui, kaip visų į mišinį įmaišytų siuntų suma.

2. 2010 ir 2012 m. Komisija pateikia ataskaitą Europos Parlamentui ir Tarybai dėl 1 dalyje aprašyto masės balanso patikros metodo taikymo ir dėl galimybės leisti taikyti kitus patikros metodus kai kurių arba visų rūšių žaliavoms, biodegalams ar skystiesiems bioproduktams. Atlikdama vertinimą Komisija atsižvelgia į tuos patikros metodus, pagal kuriuos nereikia, kad informacija apie tvarumo charakteristikas ir toliau būtų fiziškai priskiriama konkrečioms siuntoms ar mišiniams. Atliekant vertinimą atsižvelgiama į poreikį išlaikyti patikros sistemos vientisumą ir veiksmingumą, kartu vengiant nustatyti nepagrįstą našą pramonei. Kartu su ataskaita prireikus pateikiami pasiūlymai Europos Parlamentui ir Tarybai dėl kitų patikros metodų taikymo.

3. Valstybės narės imasi priemonių užtikrinti, kad ūkio subjektai pateiktų patikimą informaciją ir valstybės narės prašymu pateiktų duomenis, kurie buvo panaudoti rengiant informaciją. Valstybės narės reikalauja, kad ūkio subjektai parengtų tinkamą nepriklausomo pateikiamos informacijos audito standartą ir pateiktų įrodymų, kad tai buvo padaryta. Atliekant auditą patikrinama, ar ūkinio [ūkio] subjektų naudojamos sistemos yra tikslios, patikimos ir apsaugotos nuo sukčiavimo. Audito metu įvertinamas mėginių ėmimo dažnumas ir metodika, taip pat įvertinamas duomenų patikimumas.

Pirmoje pastraipoje nurodyta informacija apima visų pirma informaciją apie 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatytų tvarumo kriterijų laikymąsi, tinkamą bei svarbią informaciją apie priemones, kurių imtasi siekiant apsaugoti dirvožemį, vandenį bei orą, atkurti nualintą žemę, užkirsti kelią tam, kad vietovėse, kuriose vandens yra mažai, vanduo būtų vartojamas netaupiai, ir tinkamą bei svarbią informaciją apie priemones, kurių imtasi siekiant atsižvelgti į 17 straipsnio 7 dalies antroje pastraipoje nurodytus aspektus.

<...>

4. <...>

Komisija gali nuspręsti, kad 17 straipsnio 2 dalies tikslais savanoriškų nacionalinių ar tarptautinių biomasės produktų gamybos standartus nustatančių schemų duomenys yra tikslūs arba kad jais remiantis biodegalų siuntos atitinka 17 straipsnio 3–5 dalyse nustatytus tvarumo kriterijus. <...>

<...>

5. Komisija priima sprendimus pagal 4 dalį tik tuo atveju, jei atitinkamas susitarimas ar schema atitinka tinkamus patikimumo, skaidrumo ir nepriklausomo audito standartus. <...>

<...>

7. Jei ūkio subjektas pateikia įrodymų ar duomenų, gautų pagal susitarimą ar schemą, dėl kurios pagal 4 dalį buvo priimtas sprendimas, tiek, kiek tas sprendimas taikomas, valstybė narė nereikalauja, kad tiekėjas pateiktų papildomų įrodymų, jog 17 straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai yra įvykdyti, arba pateiktų informaciją apie priemones, nurodytas šio straipsnio 3 dalies antroje pastraipoje.

<...>“

- 10 Komisijos komunikato dėl savanoriškų schemų ir ES biodegalų ir skystųjų bioproduktų tvarumo schemos numatytyjū verčių (OL C 160, 2010, p. 1) 2.2.3. punkte „Masės balanso sistema“, be kita ko, numatyta:

„<...>

Informacijos arba paraiškų, susijusių su žaliavomis arba tarpiniais produktais, susiejimo su paraiškomis, susijusiomis su galutiniais produktais, metodas vadinamas kilmės patvirtinimu. Paprastai kilmės patvirtinimas apima visus etapus nuo žaliavų gamybos iki degalų pateikimo vartoti. Direktyvoje nustatytas kilmės patvirtinimo metodas yra masės balanso metodas <...>

Taikant savanorišką schemą turėtų būti reikalaujama, kad kai tikrinama, ar tinkamai taikomi schemos kriterijai, būtų patikrinama ir masės balanso sistema <...> Kartu turėtų būti patikrinami bet kokie įrodymai ar sistemos, naudojami siekiant laikytis masės balanso sistemos reikalavimų.

Masės balanso sistema <...> – tai sistema, pagal kurią [„]tvarumo charakteristikos[“] ir toliau priskiriamos [„]siuntoms[“]. <...>

<...>

Jei sumaišomos skirtingų tvarumo charakteristikų siuntos (arba siuntos, kurios tokių charakteristikų neturi) <...>, mišiniui ir toliau priskiriama informacija apie skirtingą kiekvienos siuntos dydį <...> ir tvarumo charakteristikas <...> Jei mišinys išskaidomas, kiekvienai iš jo pašalintai siuntai gali būti taikomos bet kokios tvarumo charakteristikos <...> (susietos su dydžiu), jeigu visų iš mišinio pašalintų

siuntų kiekvienas mišinyje buvusių siuntų tvarumo charakteristikų rinkinys yra vienodo dydžio. [„Mišinys[“], kuriame siuntos paprastai liečiasi, gali būti bet kokio pavidalo: pavyzdžiui, siuntos gali būti laikomos talpykloje, perdirbimo ar logistikos infrastruktūroje ar vietoje (apibūdinamoje kaip aiškiai apibrėžtas ribas turinti geografinė vieta, kurioje produktai gali būti maišomi).

<...>“

Švedijos teisė

Įstatymas Nr. 598

11 *Lagen (2010:598) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (Įstatymas (2010:598) dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams, toliau – Įstatymas Nr. 598) įgyvendinamos tam tikros Direktyvos 2009/28 nuostatos.

12 Įstatymo Nr. 598 1 skyriaus 3 straipsnyje nustatyta:

„Tik į energiją, pagamintą iš 2 skyriaus 1–5 straipsniuose nustatytus tvarumo kriterijus atitinkančių biodegalų ir skystųjų bioproduktų, gali būti atsižvelgiama vertinant, ar tenkinamas Direktyvos 2009/28 3 straipsnio 1, 2 ir 4 dalyse nustatytas reikalavimas dėl atsinaujinančių išteklių energijos dalies, kartu atsižvelgiant į galutinį energijos suvartojimą. <...>“

13 Šio įstatymo 3 skyriaus 1 straipsnyje numatyta:

„Pareigą pranešti turi asmuo, kuris:

a) pagal *lagen (1994:1776) om skatt på energi* (Įstatymas (1994:1776) dėl energijos mokesčio) 4 skyrių apmokestinamas degalų, kuriuos visus ar jų dalį sudaro biodegalai ar skystieji bioproduktai, mokesčiu; arba

<...>“

14 Įstatymo Nr. 598 3 skyriaus 1a straipsnyje numatyta:

„Pareigą pranešti turintis asmuo, pasinaudodamas patikros sistema, užtikrina, kad biodegalai ir skystieji bioproduktai, apie kuriuos reikia pranešti, turi būti pripažinti tvariais.

Pareigą pranešti turintis asmuo sutartimis (tiesioginėmis ar netiesioginėmis), sudarytomis su visais gamybos grandinės ūkio subjektais, ir jų įrenginiuose paimtais mėginiais užtikrina, kad pirmoje pastraipoje numatytas reikalavimas įvykdytas.

Pareigą pranešti turinčio asmens taikomą patikros sistemą turi kontroliuoti nepriklausomas kontrolierius. Kontrolierius kontroliuoja, ar patikros sistema tiksli, patikima ir apsaugota nuo sukčiavimo. Tokia kontrolė taip pat apima mėginių metodo, kuris turi būti naudojamas taikant patikros sistemą, ir mėginių ėmimo dažnio vertinimą.

Be to, kontrolė turi apimti pareigą pranešti turinčio asmens pateiktos informacijos apie jo patikros sistemą vertinimą.

Nepriklausomas kontrolierius surašo pažymą su savo nuomone apie patikros sistemą.

Vyriausybė arba jos paskirta institucija gali patvirtinti papildomas priemones, susijusias su patikros sistema ir pagal šią sistemą vykdoma priežiūra.“

Nutarimas Nr. 1088

- 15 *Förordning (2011:1088) om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (Nutarimas (2011:1088) dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams, toliau – Nutarimas Nr. 1088) 14 straipsnyje nustatyta:

„Įstatymo [Nr. 598] 3 [skyriaus] 1a straipsnyje nurodyta patikros sistema turi apimti procedūras, kad garantuotų, jog įvairiuose gamybos grandinės etapuose naudojama masės balanso sistema, kuri:

- 1) leidžia maišyti skirtingomis tvarumo charakteristikomis pasižyminčių žaliavų ar biodegalų siuntas;
- 2) reikalauja, kad informacija apie 1 punkte nurodytų siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama mišiniui; ir
- 3) numato, kad visų iš mišinio pašalintų siuntų suma turi tas pačias tvarumo charakteristikas esant tam pačiam jų kiekiui, kaip visų į mišinį įmaišytų siuntų suma.

<...>

Nacionalinė energetikos agentūra gali patvirtinti papildomas priemones, susijusias su patikros sistema ir pagal šią sistemą vykdoma priežiūra.“

2011 m. Energetikos agentūros taisyklės

- 16 *Statens energimyndighets föreskrifter om hållbarhetskriterier för biodrivmedel och flytande biobränslen* (Nacionalinės energetikos agentūros taisyklės dėl tvarumo kriterijų taikymo biodegalams ir skystiesiems bioproduktams, toliau – 2011 m. Energetikos agentūros taisyklės) 3 skyriaus 2–4 straipsniuose nurodyta:

„2 straipsnis

Pareigą pranešti turintis asmuo savo patikros sistema, numatyta Nutarimo [Nr. 1088] 14 straipsnyje, turi užtikrinti, kad tvarūs biodegalai ir skystieji bioproduktai yra atsekami nuo pirminių žaliavų auginimo, sukūrimo ar surinkimo vietos iki degalų sunaudojimo arba momento, kai turi būti sumokėtas mokestis pagal Įstatymo (1994:1776) dėl energijos mokesčio 5 skyrių.

3 straipsnis

Pagal Nutarimo [Nr. 1088] 14 straipsnio pirmos pastraipos 3 punktą masės balansas taikomas vietoje su aiškiais ribomis ir vykdomas per prie gamybos grandinės pritaikytą laikotarpį.

Visi pareigą pranešti turinčio asmens mokesčiais apmokestinamų prekių sandėliai pagal Įstatymą (1994:1776) dėl energijos mokesčio gali būti pirmoje pastraipoje minėta vieta.

4 straipsnis

Siuntos, kurios įprastai tarpusavyje fiziškai kontaktuoja, sudaro mišinį, kaip jis suprantamas pagal Nutarimo [Nr. 1088] 14 straipsnio pirmą pastraipą. <...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

- 17 Švedijoje įsteigta bendrovė *E.ON Biofor* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme nurodė, kad iš Vokietijoje įsteigtos susijusios bendrovės perka šios toje valstybėje narėje gaminamų tvarių biodujų siuntas. Paskui *E.ON Biofor* Vokietijos ir Danijos dujotiekių tinklais siunčia šias siuntas į Švediją; šios biodujos visais perdavimo etapais lieka bendrovių grupės nuosavybė. Susijusi bendrovė įleidžia šias siuntas į Vokietijos dujų paskirstymo tinklą aiškiai nustatytoje vietoje, o *E.ON Biofor* paima jas Vokietijos ir Danijos pasienio punkte iš šių valstybių paskirstymo tinklų; bet kuriuo metu jas lydi tvarumo sertifikatas *REDCert DE*, suteiktas pagal Vokietijos nacionalinę patikros taikant masės balansą sistemą, kurį minėta susijusi bendrovė tiesiogiai perduoda *E.ON Biofor*. Taip garantuojamas aptariamų siuntų tvarumas ir tai, kad jos nebuvo parduotos tretiesiems asmenims Vokietijoje, nes pagal sertifikavimo tvarką minėti sertifikatai išduodami tik vieną kartą, o už kiekvieną įleidimą į nacionalinį dujų tinklą ir išleidimą iš jo atsako vienintelis operatorius, turintis tiekimo ar pirkimo pasienio punkte sutartį.
- 18 2013 m. rugsėjo 3 d. Energetikos agentūra įpareigojo *E.ON Biofor* taip pakeisti biodujų tvarumo patikros sistemą, kad būtų užtikrinta, jog masės balansas taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“, kaip tai numatyta pagal 2011 m. Energetikos agentūros taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnį (toliau – ginčijamas įpareigojimas). Šio įpareigojimo laikymasis lemia tai, kad Vokietijoje pagamintos biodujos, kurias *E.ON Biofor* importuoja į Švediją Vokietijos ir Danijos dujotiekių tinklais, negali būti įtrauktos į minėtą patikros sistemą, nes minėti tinklai negali būti tokia vieta su aiškiais ribomis, todėl jos negali būti pripažintos „tvariomis“, kaip tai suprantama pagal Įstatymą Nr. 598 ir Direktyvą Nr. 2009/28.
- 19 *E.ON Biofor* pareiškė *Förvaltningsrätten i Linköping* (Linšiopingo administracinis teismas, Švedija) ieškinį dėl ginčijamo įpareigojimo panaikinimo.
- 20 *E.ON Biofor* nurodo, kad dėl tokio įpareigojimo prarandama nemažai mokesčių, taikomų anglies dioksidui ir energijai iš tvarių biodujų, lengvatų pagal Įstatymą (1994:1776) dėl energijos mokesčio, ir tvirtina, kad dėl masės balanso sistemos apribojimo vieta su aiškiais ribomis ir Švedijos sienomis, kurį lemia minėtas įpareigojimas, pažeidžiama Direktyva 2009/28 ir SESV 34 straipsnis.
- 21 Dėl SESV 34 straipsnio *E.ON Biofor* konkrečiai nurodo, kad, kiek tai susiję su tiesiogiai į Švedijos dujotiekių tinklą įleistomis tvariomis biodujomis, Energetikos agentūra pripažįsta, kad jos gali būti parduodamos kaip tvrios biodujos, nepaisant to, kad, atsižvelgiant į biodujų atsekamumą, nėra jokio skirtumo tarp aptariamo atvejo ir atvejo, nagrinėjamo pagrindinėje byloje; vadinasi, šioje byloje buvo sudaryta diskriminacinio pobūdžio kliūtis importuoti iš kitų valstybių narių kilusias tvarias biodujas.
- 22 Savo ruožtu Energetikos agentūra tvirtina, jog pagal masės balanso sistemą reikalaujama, kad informacija apie tvarumo charakteristikas ir toliau būtų fiziškai priskiriama prie „siuntų“, jeigu jos yra sumaišytos į „mišinį“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį; t. y. kaip matyti iš šio sprendimo 10 punkte minėto Komisijos komunikato 2.2.3 punkto, sąvoka apibrėžiama kaip [produktų maišymas] „aiškiai apibrėžtas ribas turinčioje geografinėje vietoje“.
- 23 Nors Švedijos Karalystė, pritardama Vokietijos Federalinei Respublikai ir Nyderlandų Karalystei, tačiau kitaip nei kitos valstybės narės, sutiko, kad masės balansas būtų taikomas nacionaliniame dujotiekių tinkle, kaip aiškiai apibrėžtas ribas turinčioje vietoje, vis dėlto *E.ON Biofor* importuojant biodujas iš Vokietijos nebūtų nei tokios vietos, nei atitinkamai masės balanso patikros sistemos. Pagal tokią sistemą reikalaujama, kad, kiek tai susiję su atitinkama vieta, egzistuočių subjektas, tikrinantis, kad toje vietoje buvo sumaišyti ir paskui atskirti tie patys tvarių biodujų kiekiai, o kiek tai susiję su Europos dujų tinklu, tokio bendro Europos subjekto nėra.
- 24 Taigi, kadangi ginčijamas įpareigojimas atitinka Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį, jo nereikia nagrinėti atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį.

25 Būtent tokiomis aplinkybėmis *Förvaltningsrätten i Linköping* (Linšiopingo administracinis teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

- „1. Ar Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje vartojamas „masės balanso“ ir „mišinio“ sąvokas reikia aiškinti taip, kad valstybės narės privalo leisti prekybą biodujomis tarp valstybių narių per jungtinių dujų tinklą?
2. Jeigu atsakymas į pirmąjį klausimą būtų neigiamas, ar atitinkama <...> nuostata yra suderinama su SESV 34 straipsniu, neatsižvelgiant į tai, jog tikėtina, kad dėl jos taikymo būtų ribojama prekyba?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

- 26 Pirmiausia reikia pažymėti, kad, kaip matyti iš pagrindinės bylos faktinių aplinkybių ir Direktyvos 2009/28 18 straipsnio, susijusio su atitikties minėtos direktyvos 17 straipsnio 2–5 dalyse išvardytiems tvarumo kriterijams patikra, 1 dalies formuluotės, prejudiciniuose klausimuose darydamas nuorodą į „biodujas“ prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas aiškiai turi omenyje tik biodujas, atitinkančias tvarumo kriterijus ir skirtas naudoti kaip biodegalai (toliau – tvarios biodujos).
- 27 Taigi pirmąjį klausimą reikia suprasti taip, kad juo siekiama iš esmės išsiaiškinti, ar Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybės narės įpareigosios leisti tvarių biodujų importą joms priklausančiais nacionaliniais jungtiniais dujotiekiais.
- 28 Šiuo klausimu reikia iš karto pažymėti, kad, kaip matyti iš Direktyvos 2009/28 17 straipsnio, siejamo su jos 65 ir 94 konstatuojamosiomis dalimis, remdamasis, be kita ko, EB 95 straipsniu (po pakeitimo – SESV 114 straipsnis) Europos Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė suderinti tvarumo kriterijus, kuriuos biodegalai turi būtinais atitikti, kad kiekvienoje valstybėje narėje būtų galima atsižvelgti į iš jų pagamintą energiją siekiant trijų tikslų, numatytų atitinkamai šio 17 straipsnio 1 dalies a, b ir c punktuose. Tie tikslai – tai, pirma, atitikties valstybių narių nacionaliniams planiniams rodikliams, numatytiems Direktyvos 2009/28 3 straipsnyje, masto vertinimas, antra, atitikties atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo išsipareigojimams masto vertinimas ir, trečia, galimybė gauti nacionalinę finansinę pagalbą už biodegalų naudojimą.
- 29 Reikia priminti, kad SESV 114 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog Parlamentas ir Taryba nustato priemones valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatoms, skirtoms vidaus rinkai sukurti ir jai veikti, suderinti.
- 30 Toje nuostatoje pavartota sąvoka „priemonės <...> skirtos <...> suderinti“ ESV sutarties autoriai siekė Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikti diskreciją, atsižvelgiant į derintinos srities bendrą kontekstą ir ypatingas aplinkybes, parinkti taikytiną derinimo techniką, kuri būtų tinkamiausia norimam rezultatui pasiekti, ypač srityse, kurioms būdingi kompleksiniai techniniai ypatumai. Taigi naudodamasis šia diskrecija Sąjungos teisės aktų leidėjas gali imtis suderinimo veiksmų tik etapais ir reikalauti tik laipsniškai panaikinti valstybių narių nustatytas vienašales priemones (be kita ko, žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 63 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).

- 31 Atsižvelgiant į aplinkybes, SESV 114 straipsnio 1 dalyje nurodytos priemonės taip gali, be kita ko, apimti reikalavimą visoms valstybėms narėms leisti prekiauti atitinkamu (-ais) gaminiu (-iais), nustatyti tam tikras tokios pareigos suteikti leidimą sąlygas ar net laikinai arba visiškai uždrausti prekybą tam tikru (-ais) gaminiu (-iais) (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 64 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 32 Nagrinėjamu atveju Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje atliktas suderinimas yra labai specifinis, nes apima tik biodegalus, kurie šios direktyvos 2 straipsnio antros pastraipos i punkte apibrėžti kaip bet kuris iš biomasės pagamintas skystasis arba dujinis transporto kuras, ir jį atliekant tik konkrečiai nurodyti tvarumo kriterijai, kuriuos tokie biodegalai turi atitikti, kad į iš jų pagamintą energiją valstybėse narėse būtų galima atsižvelgti siekiant trijų konkrečių tikslų, nurodytų šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje ir primintų šio sprendimo 28 punkte. Atsižvelgiant į visa tai, minėtas suderinimas taip pat yra išsamus, nes Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 8 dalyje iš tikrųjų nurodyta, kad remdamosi kitais tvarumo sumetimais valstybės narės, siekdamos tų pačių trijų tikslų, negali atsisakyti atsižvelgti į biodegalus, atitinkančius šiame straipsnyje įtvirtintus tvarumo kriterijus.
- 33 Taigi Direktyvos 2009/28 17 straipsniu siekiama, viena vertus, – tam, kad būtų garantuota aukšto lygio aplinkos apsauga, į kurią daroma nuoroda EB 95 straipsnio 3 dalyje (po pakeitimo – SESV 114 straipsnio 3 dalis) – užtikrinti, kad valstybės narės galėtų, paisydamos šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje minėtų aplinkos apsaugos tikslų, atsižvelgti į biodegalus tik tada, kai laikomasi tvarumo kriterijų, kuriuos šiuo atveju nustatė Sąjungos teisės aktų leidėjas.
- 34 Kita vertus, tuo pačiu 17 straipsniu siekiama, kaip matyti visų pirma iš Direktyvos 2009/28 94 konstatuojamosios dalies, palengvinti valstybių narių tarpusavio prekybą tvariais biodegalais. Kaip pažymėta šio sprendimo 32 punkte, toks palengvinimas iš esmės galimas tada, kai biodegalai, įskaitant kitų valstybių narių kilmės, atitinka Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje įtvirtintus tvarumo kriterijus, nes pagal šio straipsnio 8 dalį valstybėms narėms draudžiama atsisakyti šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais atsižvelgti į tokius tvarius biodegalus „remiantis kitais tvarumo sumetimais“, nei nurodytieji šiame straipsnyje.
- 35 Nors pagal Direktyvos 2009/28 17 straipsnį galima, be kita ko, taip palengvinti prekybą tvariomis biodujomis, vis dėlto remiantis tuo, kas išdėstyta, negalima teigti, kad šiuo straipsniu siekiama reglamentuoti tvarių biodujų importą iš vienos valstybės narės į kitą arba kaip nors įpareigoti jas besąlygiškai leisti tokį importą. Taigi, kaip nurodyta, iš tikrųjų šiuo straipsniu siekiama tik suderinti ir reglamentuoti su tvarumu susijusias sąlygas, kurias biodegalai turi atitikti, kad valstybė narė į jas galėtų atsižvelgti siekdama šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje nurodytų konkrečių tikslų. Kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 57 punkte, Direktyvoje 2009/28, beje, nėra jokios nuostatos, pagal kurią besąlygiškai būtų leidžiamas laisvas tvarių biodujų judėjimas tarp valstybių narių.
- 36 Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies pirmame sakinyje numatyta tik tai, kad jeigu į biodegalus ir skystuosius bioproduktus reikia atsižvelgti 17 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais, valstybės narės nustato ūkio subjektams pareigą įrodyti, jog įvykdyti šio straipsnio 2–5 dalyse nustatyti tvarumo kriterijai.
- 37 Kaip matyti iš Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies antro sakinio, tuo tikslu valstybės narės privalo reikalauti, kad ūkio subjektai naudotų „masės balanso“ sistemą, kuri turi atitikti tam tikrus bendruosius požymius, apibrėžtus šios nuostatos a–c punktuose. Tuose punktuose numatyta, kad tokia sistema turi, pirma, leisti maišyti skirtingomis tvarumo charakteristikomis pasižyminčių žaliavų ar biodegalų siuntas, antra, reikalauti, kad informacija apie siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama mišiniui ir, trečia, numatyti, kad visų iš mišinio pašalintų siuntų suma turėtų tas pačias tvarumo charakteristikas esant tam pačiam jų kiekiui, kaip visų į mišinį įmaišytų siuntų suma.

- 38 Vis dėlto tokia nuostata negali būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybės narės įpareigojamos leisti importuoti tvarias biodujas joms priklausančiais jungtiniais dujotiekių tinklais.
- 39 Iš tikrųjų, viena vertus, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis, kurios vienintelis tikslas – nustatyti patikros tvarką, turinčią garantuoti teisingą šios direktyvos 17 straipsnio taikymą, negali, turint omenyje šių dviejų nuostatų ryšį, kaip ir 17 straipsnis, būti aiškinama kaip nuostata, kuria siekiama besąlygiškai įpareigoti valstybes nars leisti importuoti tvarias biodujas iš kitų valstybių narių.
- 40 Kita vertus, kaip iš esmės savo išvados 57 punkte nurodė generalinis advokatas, atsižvelgiant į tai, kad žodžiai, kuriais buvo suformuluoti Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies a–c punktuose išvardyti kriterijai, yra nekonkretūs, taip pat negalima daryti išvados, kad minėta nuostata visiškai suderina su masės balansu susijusį patikros metodą. Atvirkščiai, iš minėtų punktų matyti, kad valstybės narės išsaugo plačią diskreciją tais atvejais, kai turi nustatyti konkrečias sąlygas, kurias turi atitikti ūkio subjektų taikytinos masės balanso sistemos. Todėl tokia nuostata savaime neskirta tam, kad laisvas biodujų judėjimas kelių valstybių sienas kertančiu dujotiekių tinklu būtų automatiškai garantuojamas iškart po to, kai gamybos valstybėje narėje tos biodujos teisėtai pripažįstamos tvariomis.
- 41 Be to, taip pat reikia priminti, kad, kaip savo išvados 48 punkte pažymėjo generalinis advokatas, tvarumo kriterijų patikros sistemos, kurias valstybės narės tam tikrais atvejais nustato ūkio subjektams pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 ir 3 dalis, yra tik vienas iš šioje direktyvoje numatytų būdų, leidžiančių užtikrinti tokią patikrą. Iš tikrųjų, kaip matyti iš minėtos direktyvos 18 straipsnio 4 ir 5 dalių, „savanoriškos“ nacionalinės arba tarptautinės sistemos, apimančios, be kita ko, su masės balanso sistema susijusias nuostatas, gali būti patvirtintos Komisijos, nes to paties straipsnio 7 dalyje šiuo klausimu numatyta, jog tuo atveju, kai yra pagal tokią sistemą gautų įrodymų ar duomenų, valstybės narės nereikalauja, kad tiekėjas pateiktų papildomų įrodymų, kad Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje nustatyti tvarumo kriterijai yra įvykdyti.
- 42 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, jog ja nesiekama įpareigoti valstybių narių leisti importuoti tvarias biodujas joms priklausančiais nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais.

Dėl antrojo klausimo

- 43 Antruoju klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar tuo atveju, jei Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies taikymas gali turėti prekybą tvariomis biodujomis ribojantį poveikį, minėta nuostata galioja atsižvelgiant į SESV 34 straipsnį.

Dėl Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies galiojimo

- 44 Pirmiausia reikia priminti, viena vertus, kad drausdamas valstybėms narėms taikyti kiekybiniam importui apribojimams lygiaverčio poveikio priemones SESV 34 straipsnis apima bet kokią nacionalinę priemonę, galinčią tiesiogiai ar netiesiogiai, realiai ar potencialiai sudaryti prekybos kliūčių Bendrijos viduje (be kita ko, žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 66 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 45 Minėtas draudimas taikomas ne tik nacionalinėms, bet ir Sąjungos institucijų patvirtintoms priemonėms (be kita ko, žr. 1984 m. vasario 29 d. Sprendimo *Rewe-Zentrale*, 37/83, EU:C:1984:89, 18 punktą; 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 59 punktą ir 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Alliance for Natural Health ir kt.*, C-154/04 ir C-155/04, EU:C:2005:449, 47 punktą).

- 46 Pagal suformuotą jurisprudenciją vis dėlto SESV 34 straipsnis nekliaudoma taikyti draudimų ar apribojimų, pateisinamų vienu iš SESV 36 straipsnyje išvardytų bendrojo intereso pagrindų arba privalomaisiais reikalavimais, t. y. reikalavimais, tarp kurių yra ir aplinkos apsauga. Abiem atvejais, remiantis proporcingumo principu, atitinkama priemonė turi būti tinkama ja siekiamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neturi viršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti (šiuo klausimu, be kita ko, žr. 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Alliance for Natural Health ir kt.*, C-154/04 ir C-155/04, EU:C:2005:449, 48 ir 51 punktus; taip pat 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 76 ir 77 punktus).
- 47 Kita vertus, reikia pažymėti, kad, kaip nurodyta šio sprendimo 28 punkte, Direktyvos 2009/28 17–19 straipsniai buvo priimti remiantis EB 95 straipsniu (po pakeitimo – SESV 114 straipsnis).
- 48 Šiuo klausimu reikia priminti, kad SESV 11 straipsnyje numatyta, jog nustatant ir įgyvendinant Sąjungos politikos ir veiklos kryptis, ypač siekiant skatinti tvarią plėtrą, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus (be kita ko, žr. 2017 m. gegužės 16 d. Nuomonės 2/15, EU:C:2017:376, 146 punktą), o SESV 114 straipsnio 3 dalyje aiškiai reikalaujama, kad derinant būtų užtikrintas aukštas aplinkos apsaugos lygis (pagal analogiją, kiek tai susiję su sveikatos apsauga, žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 61 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 49 Taigi, kai egzistuoja prekybos kliūčių arba yra tikėtina, kad jų atsiradimas dėl to, kad valstybės narės dėl tam tikro gaminių ar tam tikros gaminių rūšies ėmėsi ar imasi skirtingų priemonių, kuriomis gali būti užtikrintas skirtingas apsaugos lygis, SESV 114 straipsnis Sąjungos teisės aktų leidėjui suteikia teisę veikti ir nustatyti tinkamas priemones, atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalį ir ESV sutartyje nurodytus ar teismo praktikoje suformuluotus teisės principus, ypač proporcingumo principą (šiuo klausimu žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 62 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 50 Be to, dėl ankstesniame punkte nurodytų sąlygų teisinės kontrolės taip pat reikia priminti, kad Sąjungos teisės aktų leidėjui priimant teisės aktus srityje, kurioje būtina priimti politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus ir kurioje privaloma atlikti sudėtingus vertinimus, jam suteikiama plati diskrecija. Tik akivaizdžiai netinkamas tokioje srityje priimtoms priemonėms pobūdis, palyginti su kompetentingų institucijų siekiamu tikslu, gali turėti įtakos tokios priemonės teisėtumui (šiuo klausimu, kiek tai susiję su sveikatos apsaugos sritimi, žr. 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 48 punktą; 2005 m. liepos 12 d. Sprendimo *Alliance for Natural Health ir kt.*, C-154/04 ir C-155/04, EU:C:2005:449, 52 punktą; taip pat šiuo klausimu, kiek tai susiję su Sąjungos politika aplinkos srityje, žr. 2005 m. gruodžio 15 d. Sprendimo *Graikija / Komisija*, C-86/03, EU:C:2005:769, 87 ir 88 punktus ir 2016 m. gruodžio 21 d. Sprendimo *Associazione Italia Nostra Onlus*, C-444/15, EU:C:2016:978, 46 punktą).
- 51 Dėl Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies svarbu pažymėti, pirma, kad, kaip nurodė Parlamentas ir Taryba, atsižvelgiant į tai, kad šios nuostatos a–c punktai suformuluoti nekonkrečiai, kriterijai, kuriuos turi atitikti valstybių narių taikytinos masės balanso sistemos, *a priori* nepašalina galimybės, kad tokia sistema galėtų būti taikoma perduodant tvarias biomasas nacionaliniu vidiniu dujotiekių tinklu arba nacionaliniais jungtiniais tinklais.
- 52 Neatrodė, kad kas nors trukdytų valstybei narei įpareigoti ūkio subjektus naudoti patikros sistemą, leidžiančią atskirų „įvairių tvarumo charakteristikų turinčių“ dujų siuntų, iš kurių tik kai kurios tenkina minėtos direktyvos 17 straipsnyje įtvirtintus tvarumo kriterijus, „mišiniui“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies a punktą, patekti į tokį nacionalinį tinklą arba nacionalinius jungtinius tinklus.

- 53 Taip pat neatrodo, kad reikia atmesti prielaidą, jog šiomis aplinkybėmis reikalaujama, kad minėta sistema turi atitikti sąlygas, užtikrinančias, kad informacija apie aptariamų siuntų tvarumo charakteristikas ir dydžius ir toliau būtų priskiriama tam mišiniui, kol jis egzistuoja, ir kaip numatyta Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies b punkte.
- 54 Galiausiai neatrodo, kad valstybės narės negalėtų iš tų pačių subjektų reikalauti, kad aptariamoms patikros sistemos charakteristikos būtų tokios, kad užtikrintų, jog visų subjekto iš nacionaliniame dujotiekių tinkle arba nacionaliniuose jungtiniuose tinkluose buvusio mišinio pašalintų siuntų, kurioms buvo priskirtos Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje numatytos tvarumo charakteristikos, suma pagal savo kiekį neviršys anksčiau šio subjekto į minėtą mišinį įmaišytų siuntų, turinčių tokių charakteristikų, sumos.
- 55 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme ir Teisingumo Teisme Energetikos agentūra aiškiai pripažino, jog pagal Švedijos teisės aktus Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje numatytas tvarumo charakteristikas atitinkančių biudujų siuntų įleidimas į Švedijos nacionalinį dujotiekių tinklą ir jų maišymas šiame tinkle su kitomis dujomis visiškai netrukdo dar kartą priskirti atitinkamam šių iš minėto tinklo pašalintų siuntų kiekiui tas tvarumo charakteristikas, visų pirma siekiant vieno iš minėtame 17 straipsnyje minėtų tikslų, konkrečiai galimybės gauti finansinę paramą už jų naudojimą.
- 56 Iš to, kas išdėstyta, matyti, jog negalima daryti išvados, pirma, kad Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje savaimė numatyta, jog tvarioms biudujoms judant tarp valstybių narių nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais importuojanti valstybė narė šios direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais negali pripažinti šių biudujų tvarumo, ir, antra, kad dėl to minėta 18 straipsnio 1 dalis sudaro SESV 34 straipsnyje garantuojamo laisvo prekių judėjimo kliūčių.
- 57 Antra, kaip savo klausime prašo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, taip pat reikia išnagrinėti aplinkybę, kad, kaip matyti iš atsakymo į pirmąjį klausimą, pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį valstybės narės vis dėlto neįpareigojamos leisti tvarių biudujų importą joms priklausančiais jungtiniais dujotiekių tinklais.
- 58 Šiuo klausimu vis dėlto svarbu priminti, kad, kaip pažymėta šio sprendimo 34 punkte ir matyti konkrečiai iš Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 8 dalies ir šios direktyvos 94 konstatuojamosios dalies, jos 17–19 straipsniais palengvinama valstybių narių tarpusavio prekyba tvariomis biudujomis, pirma, derinant tvarumo charakteristikas, kurias turi atitikti biudujos siekiant trijų minėtos direktyvos 17 straipsnio 1 dalyje minėtų tikslų, ir, antra, tos pačios direktyvos 18 straipsnyje išdėstytais patikros taisyklėmis leidžiant, kad tos charakteristikos tais pačiais tikslais ir toliau būtų priskiriamos biudujoms, nepaisant jų sumaišymo su kitomis dujomis.
- 59 Taigi Direktyvos 2009/28 17–19 straipsniuose nustatyta tvarka laisvas prekių judėjimas veikia skatinamas, o ne ribojamas (pagal analogiją žr. 1984 m. vasario 29 d. Sprendimo *Rewe-Zentrale*, 37/83, EU:C:1984:89, 19 punktą ir 2012 m. liepos 12 d. Sprendimo *Association Kokopelli*, C-59/11, EU:C:2012:447, 81 punktą).
- 60 Nors pagal Direktyvos 2009/28 17 ir 18 straipsnius vis dėlto nesiekama užtikrinti, kad tvarios biudujos galėtų būti besąlygiškai importuojamos iš vienos valstybės narės į kitą išsaugant jų tvarumo charakteristikas, ši aplinkybė yra neišvengiama suderinimo metodo, kurį šiuo atveju pasirinko Sąjungos teisės aktų leidėjas, pasekmė; kaip priminta šio sprendimo 30 ir 31 punktuose, šis teisės aktų leidėjas turi diskreciją, visų pirma susijusią su galimybe imtis suderinimo veiksmų tik etapais ir reikalauti tik laipsniškai panaikinti valstybių narių nustatytas vienašales priemones (pagal analogiją žr. 2016 m. gegužės 4 d. Sprendimo *Philip Morris Brands ir kt.*, C-547/14, EU:C:2016:325, 79 ir 80 punktus).

- 61 Trečia, kaip pažymėjo generalinis advokatas savo išvados 63 punkte, atkreiptinas dėmesys į tai, kad vien pareigos taikyti masės balanso sistemą, kaip antai numatytą Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje, nustatymas ūkio subjektams, norintiems turėti galimybę remtis jų parduodamų biodujų (visų pirma kitose valstybėse narėse, į kurias biodujos eksportuotos) tvarumu, savo ruožtu gali lemti tai, kad toks importas ir tokia prekyba taps sudėtingesni ir brangesni dėl tokios sistemos lemiamos administracinės ir finansinės naštos.
- 62 Dėl Sąjungos teisės aktų leidėjo pasirinkimo suteikti pirmenybę vadinamajai masės balanso patikros sistemai, o ne kitiems dviem *a priori* galimiems metodams, t. y. vadinamiesiems „tapatybės išsaugojimo“ ir „parduodamų sertifikatų“ arba *book and claim* metodams, vis dėlto reikia nurodyti tai, kas išdėstyta toliau.
- 63 Pirma, neginčijama, kad tapatybės išsaugojimo metodas, kurį taikant atmetama bet kokia galimybė maišyti tvarių dujų siuntą su tokių tvarumo charakteristikų neturinčių dujų siunta, neskatina valstybių narių tarpusavio prekybos tvariomis biodujomis, nes jo taikymas praktikoje automatiškai lemtų negalėjimą įleisti tvarių biodujų į dujotiekių tinklą ir pasinaudojant tokia infrastruktūra jas perduoti ir eksportuoti išsaugant jų tvarumo charakteristikas siekiant trijų Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų.
- 64 Antra, dėl pirmenybės teikimo masės balanso sistemai, o ne parduodamų sertifikatų metodui, pagal kurį nereikalaujama, kad informacija apie tvarumo charakteristikas ir toliau būtų fiziškai priskiriama prie siuntų ar jų mišinių, viena vertus, iš Direktyvos 2009/28 76 konstatuojamosios dalies matyti, jog pasirinkdamas šią sistemą Sąjungos teisės aktų leidėjas siekė užtikrinti, kad toks fizinis ryšys egzistuos nuo tvarių biodujų gamybos momento iki jų sunaudojimo. Toje konstatuojamojoje dalyje nurodyta, kad pirmenybė tokiam fiziniam ryšiui suteikta dėl to, kad jis gali užtikrinti atitinkamą pasiūlos ir paklausos pusiausvyrą ir tokių tvarių biodujų kainos didėjimą, kuris būtų pakankamai didelis, kad lemtų reikalingus rinkos dalyvių elgesio pokyčius ir taip garantuotų tvarumo kriterijų naudingumą. Toje 76 konstatuojamojoje dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas taip pat pažymėjo, kad, taikant masės balanso metodą, tikrinant atitiktį turėtų būti išsaugotas sistemos vientisumas ir kartu pramonei nebūtų užkrauta nepagrįsta našta.
- 65 Kita vertus, reikia pažymėti, kad toje pačioje 76 konstatuojamojoje dalyje Sąjungos teisės aktų leidėjas vis dėlto pabrėžė, kad turėtų būti svarstomi ir kiti patikros metodai. Be to, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad Komisija pateikia ataskaitą dėl masės balanso patikros metodo taikymo ir dėl galimybės atsižvelgti į kitus patikros metodus, ypač tuos, pagal kuriuos nereikia, kad informacija apie tvarumo charakteristikas ir toliau būtų fiziškai priskiriama prie konkrečių siuntų ar mišinių, turint omenyje ir būtinybę išlaikyti patikros sistemos vientisumą, ir veiksmingumą, kartu vengiant nustatyti nepagrįstą naštą pramonei. Taigi Komisija nusprendė, kad reikia ir toliau taikyti masės balanso metodą [be kita ko, žr. *Commission Staff Working Document: Report on the operation of the mass balance verification method for the biofuels and bioliquids sustainability scheme in accordance with Article 18(2) of Directive 2009/28/EC (SEC/2010/0129 final)*].
- 66 Nėra pagrindo manyti, kad siekiant SESV 114 straipsnio 3 dalyje nustatyto tikslo užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį ir Direktyvos 2009/28 76 konstatuojamojoje dalyje konkrečiai nurodytų tikslų, nusprendęs teikti pirmenybę tvarumo kriterijų patikros sistemai, kuri būtų vientisa, veiksminga ir skirta užtikrinti tvarių biodegalų gamybos ir jų suvartojimo Sąjungoje ryšiui, ir taip veiksmingiau daryti įtaką rinkos dalyvių elgesiui, Sąjungos teisės aktų leidėjas peržengė šio sprendimo 50 punkte nurodytos didelės diskrecijos ribas ar pažeidė iš proporcingumo principo kylančius reikalavimus.
- 67 Iš tikrųjų, kaip savo išvados 70 punkte pažymėjo generalinis advokatas, sritis, kurioje nagrinėjamu atveju teisės aktų leidėjas turėjo priimti teisės aktus, yra specifinė ir akivaizdu, kad jis privalo priimti politinius, mokslinius ir ekonominius sprendimus, o tam būtina atlikti ypač sudėtingus techninio ir ekonominio pobūdžio vertinimus.

- 68 Neperžengdamas minėtos diskrecijos ribų Sąjungos teisės aktų leidėjas šiuo atveju galėjo nuspręsti, kad patikros sistema taikant masės balanso metodą, atrodo, gali užtikrinti aukštą aplinkos apsaugos lygį, atsižvelgiant, pirma, į sistemos įtvirtinamą atsekamumą ir sąlygas, skirtas užtikrinti jos veiksmingumui ir vientisumui, kurių reikalaujama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio nuostatas, ir, antra, į poveikį, kurį taip siekiama daryti tvarių biodujų kainoms ir rinkos dalyviams, kartu sumažinant sukčiavimo riziką.
- 69 Be to, neperžengdamas turimos diskrecijos ribų Sąjungos teisės aktų leidėjas šiuo klausimu galėjo pagrįstai nuspręsti, kad tokia patikros sistema būtina ir kad nėra alternatyvios priemonės, kuri leistų taip pat veiksmingai įgyvendinti šiuo atveju siektus tikslus ir nustatyti ūkio subjektams mažesnius ekonominius ir administracinius suvaržymus. Konkrečiai kalbant, šis teisės aktų leidėjas galėjo, nepadarydamas akivaizdžios vertinimo klaidos, atsisakyti parduodamų sertifikatų sistemos dėl to, kad ji savo ruožtu neužtikrina pagamintų tvarių biodujų siuntos ir vėliau sunaudotų biodujų siuntos fizinio ryšio ir suteikia mažesnes garantijas, kiek tai susiję su veiksmingumu ir visapusiškumu, visų pirma atsižvelgiant į tikslą užtikrinti, kad tik į tvarias biodujas, atitinkančias griežtus Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje išvardytus reikalavimus, būtų galima atsižvelgti siekiant trijų to straipsnio 1 dalyje numatytų tikslų.
- 70 Dėl šių priežasčių neturi būti manoma, kaip matyti ir iš šio sprendimo 46 punkte minėtos jurisprudencijos, kad šio sprendimo 61 punkte nurodyta laisvo prekių judėjimo kliūtis, kuri atsižvelgiant į proporcingumo principą pateisinama aplinkos apsaugos reikalavimais, nelaikytina pažeidžiančia SESV 34 straipsnio nuostatas (pagal analogiją žr. 2004 m. gruodžio 14 d. Sprendimo *Swedish Match*, C-210/03, EU:C:2004:802, 61 punktą).
- 71 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad išnagrinėjus pateiktą antrąją prejudicinę klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies galiojimui.

Dėl SESV 34 straipsnio aiškinimo

- 72 Kaip matyti iš Teisingumo Teismo jurisprudencijos, tai, kad nacionalinis teismas formaliai suformulavo prašymą priimti prejudicinį sprendimą remdamasis tam tikromis Sąjungos teisės nuostatomis, netrukdo Teisingumo Teismui pateikti šiam teismui išsamaus aiškinimo, kuris gali būti naudingas sprendimui šio teismo nagrinėjamoje byloje priimti, neatsižvelgiant į tai, ar jis apie tai užsimena savo pateiktuose klausimuose. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas turi iš visos nacionalinio teismo pateiktos informacijos, ypač iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvuojamosios dalies, atrinkti aiškintinus Sąjungos teisės klausimus, atsižvelgdamas į bylos dalyką (be kita ko, žr. 2009 m. spalio 27 d. Sprendimo *ČEZ*, C-115/08, EU:C:2009:660, 81 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 73 Nors nagrinėjamu atveju prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo antruoju klausimu formaliai Teisingumo Teismo siekė išsiaiškinti tik dėl Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies atitikties SESV 34 straipsniui, reikia, kaip siūlė Taryba, *E.ON Biofor* ir savo išvados 73 straipsnyje rekomendavo generalinis advokatas, taip pat išnagrinėti, ar tam tikrais atvejais SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas kaip draudžiantis tokį, kaip tas, kuris ginčijamas, įpareigojimą.
- 74 Iš tikrųjų, kaip nurodyta šio sprendimo 18–20 punktuose, iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pareikšdama ieškinį pagrindinėje byloje *E.ON Biofor* siekia, kad ginčijamas įpareigojimas būtų panaikintas, nes dėl tokio įpareigojimo Vokietijoje pagamintos ir skirtos perduoti tvarios biodujos, kurias *E.ON Biofor* importuoja į Švediją Vokietijos ir Danijos dujotiekių tinklais, negali būti įtrauktos į biodujų tvarumo patikros sistemą, todėl jos negali būti pripažintos „tvariomis“, kaip tai suprantama pagal Įstatymą Nr. 598 ir Direktyvą 2009/28, ir joms negali būti pritaikytos tam tikros mokesčių, taikomų anglies dioksidui ir energijai, lengvatos.

- 75 Vis dėlto sąlyga, pagal kurią masės balansas turi būti taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“ ir kuria šiuo atveju rėmėsi Energetikos agentūra, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje neįtvirtinta, ji numatyta Švedijos vidaus teisės aktuose, priimtuose perkeltant šią nuostatą. Iš tiesų Nutarimo Nr. 1088 14 straipsnyje, kuriuo perkelta minėta nuostata, pirma, pakartojami trys minėto 18 straipsnio 1 dalies a–c punktuose nurodyti bendri kriterijai ir, antra, numatyta, kad Energetikos agentūra gali patvirtinti papildomas priemones, susijusias su patikros sistema ir pagal šią sistemą vykdoma kontrolė. 2011 m. Energetikos agentūros taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnis, kuriame nurodyta, kad masės balansas turi būti taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“, buvo priimtas vykdant minėtą įgaliojimą.
- 76 Be abejo, šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją, kai tam tikra sritis išsamiai suderinta Sąjungos lygiu, visos su ja susijusios nacionalinės priemonės turi būti vertinamos atsižvelgiant į akto, kuriuo atliktas šis suderinimas, nuostatas, o ne į pirminės teisės nuostatas (be kita ko, žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 57 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 77 Vis dėlto, kaip buvo nurodyta šio sprendimo 38 punkte, Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje su masės balansu susijęs patikros metodas nesuderintas išsamiai, todėl valstybės narės išsaugo didelę diskreciją (su sąlyga, kad laikomasi bendrųjų minėtos nuostatos a–c punktuose numatytų reikalavimų), ypač kai nustato konkrečias sąlygas, kuriomis atitinkami ūkio subjektai turi naudotis šia sistema.
- 78 Tuo remiantis darytina išvada, kaip nurodė generalinis advokatas savo išvados 72 punkte, kad taip įgyvendinamos Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį valstybės narės, be kita ko, privalo laikytis SESV 34 straipsnio.
- 79 Pirma, dėl tame SESV 34 straipsnyje nurodytos prekybos kliūtis buvimo reikia konstatuoti, kad ginčijamas įpareigojimas gali kliudyti, bent netiesiogiai ir potencialiai, tvarių biodujų importą į Švediją iš kitų valstybių narių, kaip tai suprantama pagal šio sprendimo 44 punkte nurodytą jurisprudenciją.
- 80 Iš tiesų, kaip savo išvados 75, 76 ir 78 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, minėtas įpareigojimas trukdo taikyti tvarių biodujų, importuotų nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais, masės balansą, taigi atmesti galimybę, kad taip į Švediją importuotos minėtos biodujos galėtų išsaugoti savo tvarumo charakteristikas, dėl kurių joms būtų galima taikyti palankesnę apmokestinimo tvarką, kuri toje valstybėje narėje taikoma naudojant tvarias biodujas.
- 81 Šiuo klausimu svarbu pažymėti, kad Energetikos agentūra savo rašytinėse pastabose ir per posėdį tvirtino, jog Švedijoje tvarioms biodujoms iš kitų valstybių narių taikomos mokesčių lengvatos, be kita ko, jeigu jos yra pristatytos transporto priemonėmis, pavyzdžiui, kelių transporto priemonėmis, o tai reiškia, kad šios tvarios biodujos nebuvo sumaišytos su kitomis dujų siuntomis. Taigi tuo remiantis darytina išvada, kad tik iš ginčijamo įpareigojimo ir 2011 m. Energetikos agentūros taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnio kylantis negalėjimas taikyti masės balanso importuojant nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais sudaro šiuo atveju kliūtis tam, kad taip importuotoms tvarioms biodujoms būtų taikoma mokesčių lengvata.
- 82 Dėl galimybės naudoti kitus transportavimo būdus reikia pažymėti, kad neginčijama, jog paprastai perdavimas nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais dėl savo sąnaudų atitinkamiems ūkio subjektams yra vienintelis iš tikrųjų konkurencingas transportavimo per sieną būdas.
- 83 Galiausiai dėl aplinkybės, kad Energetikos agentūra teigia, jog yra pasiruošusi pripažinti jungtiniais dujotiekių tinklais į Švediją importuotų biodujų tvarumą, jeigu toks importas vykdomas pagal savanoriškas tarptautines schemas, Komisijos patvirtintas remiantis Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalimi, reikia konstatuoti, kad toks teiginys labai neaiškus. Iš tiesų Energetikos agentūra nesiėmė Teisingumo Teisme jokių veiksmų tam, kad įrodytų, kaip šitaip patvirtintos schemas, kuriomis ji remiasi, būtų leidusios *E.ON Biofor* maišyti tvarias biodujas tokiuose tinkluose, paisant masės balanso

sistamai keliamų reikalavimų. Be to, kaip savo išvados 79 punkte pažymėjo generalinis advokatas, *E.ON Biofor* per posėdį nurodė, o Energetikos agentūra šiuo klausimu neneigė, kad dėl tokios patvirtintos savanoriškos schemos taikymo ji būtų patyrusi papildomų sąnaudų.

- 84 Taip pasitvirtinus prielaidoms dėl prekybos kliūčių reikia patikrinti, antra, remiantis šio sprendimo 46 punkte nurodyta korespondencija, ar minėtą kliūtį sudaranti nacionalinė priemonė vis dėlto gali būti pateisinama vienu iš SESV 36 straipsnyje išvardytų bendrojo intereso pagrindų arba leidžiamais imperatyviais reikalavimais, pavyzdžiui, aplinkos apsaugos, ir ar tokia priemonė atitinka iš proporcingumo principo kylančius reikalavimus.
- 85 Šiuo klausimu reikia priminti, pirma, kad atsinaujinančios energijos šaltinių naudojimas gaminant biudujas, kurį galiausiai ir siekiama skatinti nacionalinės teisės normomis, prie kurių priskirtinas 2011 m. Energetikos agentūros taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnis, iš principo yra naudingas aplinkos apsaugai. Iš tiesų tokiomis teisės normomis, prisidedant prie Direktyvoje 2009/28, konkrečiai jos 17 ir 18 straipsniuose, šiuo atžvilgiu siekiamų tikslų įgyvendinimo, kuriomis konkrečiai perkeliamos šios nuostatos, siekiama padėti mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų, kurios yra viena pagrindinių klimato kaitos, su kuo įsipareigojo kovoti Sąjunga ir valstybės narės, priežasčių, išmetimą (pagal analogiją žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 78 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 86 Konkrečiai dėl Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje suderintų tvarumo kriterijų, kurių laikymąsi iš esmės siekiama užtikrinti tokia priemone, kaip nagrinėjama pagrindinėje byloje, šios direktyvos 65 konstatuojamojoje dalyje nurodyta, jog minėti kriterijai skirti tam, kad būtų užtikrinta, jog minėtoje direktyvoje nustatytiems tikslams pasiekti naudojamos biudujos iš tikrųjų bus tvarios.
- 87 Kaip apskritai teigiama Direktyvos 2009/28 12 konstatuojamojoje dalyje, atsižvelgiant į dideles galimybes mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, žemės ūkio atliekų, pvz., mėšlo, srutų ir kitų gyvulinės ir organinės kilmės atliekų, naudojimas biudujų gamybai duoda didelės naudos aplinkai gaminant šilumą, elektros energiją ir biodegalus.
- 88 Taigi didesnis atsinaujinančių energijos šaltinių naudojimas, kaip, be kita ko, nurodyta Direktyvos 2009/28 1 konstatuojamojoje dalyje, yra viena iš svarbių priemonių, reikalingų sumažinti minėtam išmetamųjų dujų kiekiui ir įvykdyti Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą, taip pat kitus Sąjungos bei tarptautinius įsipareigojimus mažinti išmetamųjų šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį ir po 2012 m. (šiuo atžvilgiu žr. 2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 79 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 89 Kaip jau nurodė Teisingumo Teismas, tokiu didesniu naudojimu taip pat siekiama apsaugoti žmonių ir gyvūnų sveikatą ir gyvybę, taip pat augalus, o tai yra SESV 36 straipsnyje numatyti bendrojo intereso pagrindai (2014 m. liepos 1 d. Sprendimo *Ålands Vindkraft*, C-573/12, EU:C:2014:2037, 80 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 90 Antra, svarbu priminti, kad pagal suformuotą jurisprudenciją nacionalinės valdžios institucijos privalo įrodyti, kad jų numatyta laisvo prekių judėjimo principo išimtis yra būtina siekiant atitinkamų tikslų ir kad ji atitinka proporcingumo principą. Taigi, kai minėtos valdžios institucijos remiasi laisvo prekių judėjimo ribojimą pateisinančiu motyvu, jos turi konkrečiai įrodyti bendro intereso pagrindo buvimą ir tai, kad ši priemonė yra proporcinga siekiamam tikslui (šiuo klausimu žr. 2003 m. gegužės 8 d. Sprendimo *ATRAL*, C-14/02, EU:C:2003:265, 67–69 punktus ir nurodytą jurisprudenciją).
- 91 Nagrinėjamu atveju reikia konstatuoti, kad Energetikos agentūra nesugebėjo Teisingumo Teisme įrodyti, jog tokia priemonė, kaip antai ginčijamas įpareigojimas, priimta remiantis šios Agentūros 2011 m. taisyklių 3 skyriaus 3 straipsniu, tenkina minėtus reikalavimus.

- 92 Šiuo klausimu reikia priminti, kad minėtame 3 straipsnyje nurodyta, jog masės balansas turi būti taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“ ir kad nustatydamas ginčijamą įpareigojimą Energetikos agentūra manė, jog nacionaliniai jungtiniai dujotiekių tinklai, pavyzdžiui, jungiantys Vokietiją, Daniją ir Švediją, nėra tokia vieta su aiškiais ribomis.
- 93 Taigi, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą ir kaip Teisingumo Teisme patvirtino Energetikos agentūra, iš šios agentūros paaiškinimų vis dėlto matyti, kad aplinkybė, jog tvarios biudujos įleidžiamos į Švedijos nacionalinį dujotiekių tinklą, neprieštarauja masės balanso taikymui šioms biudujoms.
- 94 Vis dėlto reikia konstatuoti, kad Energetikos agentūra nesugebėjo objektyviai paaiškinti, kaip ji galėjo manyti, pirma, kad Švedijos nacionalinis dujotiekių tinklas, kuriame maišomos įvairių rūšių biudujos, yra „vieta su aiškiais ribomis“, kaip tai suprantama pagal 2011 m. Energetikos agentūros taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnį, ir, antra, kad tuo, atveju, kai kalbama apie kitų valstybių narių dujotiekių tinklus arba nacionalinius jungtinius tinklus, tokie nacionaliniai tinklai, vertinami atskirai ar kartu, neturi tokios „vietos su aiškiais ribomis“ požymių.
- 95 Be to, savo rašytinėse pastabose ir per posėdį Energetikos agentūra taip pat kelis kartus tvirtino, kad kai nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais importuojamoms tvarioms biudujoms buvo taikomos savanoriškos nacionalinės ar tarptautinės schemos, kurias Komisija patvirtino pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 4 dalį, ji neprieštaravo dėl taip iš kitų valstybių narių importuotų biudujų tvarumo patvirtinimo ir taip lyg pripažino, jog tai, kad tokiose tinkluose tvarios biudujos sumaišytos, neprieštarauja tokiam mišiniui taikyti masės balansą.
- 96 Dėl paaiškinimo, kurį Energetikos agentūra taip pat pateikė siekdama pateisinti ginčijamo įpareigojimo nustatymą ir nurodydama, jog Europoje nėra valdžios institucijos, kuri galėtų kontroliuoti nacionalinių jungtinių dujotiekių tinklą sudarytą erdvę, reikia pažymėti, pirma, kad toks paaiškinimas neatitinka teisinio pagrindo, kuriuo Energetikos agentūra akivaizdžiai pagrindė ginčijamą įpareigojimą ir kuris yra susijęs su „vietos su aiškiais ribomis“ nebuvimu, kaip tai suprantama pagal šio Agentūros 2011 m. taisyklių 3 skyriaus 3 straipsnį.
- 97 Antra, ir neatsižvelgiant į tokią ką tik nurodytą neatitiktį, toks paaiškinimas juo labiau nėra įtikinamas. Iš tiesų, kaip matyti iš Įstatymo Nr. 598 3 skyriaus 1a straipsnio, būtent parduodamų biudujų tvarumu besiremiantys ūkio subjektai tiesioginėmis ir netiesioginėmis sutartimis, sudarytomis su visos gamybos grandinės operatoriais, ir pasinaudodami patikros sistema, kurią pačią prižiūri nepriklausomas kontrolierius, turintis užtikrinti, kad minėta sistema yra tiksli, patikima ir apsaugota nuo sukčiavimo, turi garantuoti, kad biudujos, kurioms jie prašo taikyti mokesčių lengvatą, tikrai atitinka Direktyvos 2009/28 17 straipsnyje įtvirtintus kriterijus.
- 98 Kaip savo išvados 89 ir 90 punktuose pažymėjo generalinis advokatas, nepanašu, kad, o Energetikos agentūra visai to neįrodė, kad negalėtų būti tikra dėl nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais iš kitų valstybių narių importuojamų biudujų tvarumo, reikalaujama iš atitinkamų ūkio subjektų pateikti pagal nacionalinę teisę reikalaujamos informacijos ir atsižvelgdama šiuo klausimu į informaciją ir dokumentus, kurie gali būti išduoti pagal kitose valstybėse narėse, iš kurių atkeliavo atitinkama tvarių biudujų siunta, taikomą masės balanso sistemą, taip pat įsitikindama, kad ši siunta Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 1 dalies tikslais laikoma tik vieną kartą pašalinta iš mišinio (-ių), kaip reikalaujama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalyje įtvirtintą masės balanso sistemą.
- 99 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad Energetikos agentūra neįrodė, jog ginčijamas įpareigojimas, nustatytas remiantis šios Agentūros 2011 m. taisyklių 3 skyriaus 3 straipsniu, buvo būtinas norint Direktyvos 2009/28 17 straipsnio 1 dalyje nurodytais tikslais įsitikinti, kad iš kitų valstybių narių importuojamos biudujos yra tvarios, todėl tokia priemonė pažeidžia proporcingumo principą ir dėl to negali būti pateisinama.

100 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui reikia atsakyti, kad SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks įpareigojimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriuo nacionalinės valdžios institucija siekia užkirsti ūkio subjektui kelią taikyti masės balanso sistemą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį, nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais perduodamoms tvarioms biodujoms, remdamasi jos priimta norma, pagal kurią toks masės balansas turi būti taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“, nors ši institucija, vadovaudamasi ta norma, pripažįsta, kad masės balanso sistema gali būti taikoma tvarioms biodujoms, perduodamoms valstybės narės, kurioje yra ši valdžios institucija, nacionaliniu dujotiekių tinklu.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

101 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikuso teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (antroji kolegija) nusprendžia:

1. **2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/28/EB dėl skatinimo naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, iš dalies keičiančios bei vėliau panaikinančios direktyvas 2001/77/EB ir 2003/30/EB, 18 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad ja nesiekama įpareigoti valstybių narių leisti joms priklausančiais nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais importuoti biodujas, atitinkančias šios direktyvos 17 straipsnyje nurodytus tvarumo kriterijus ir skirtas naudoti kaip biodegalai.**
2. **Išnagrinėjus antrąjį klausimą nenustatyta nieko, kas galėtų turėti įtakos Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalies galiojimui.**
3. **SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks įpareigojimas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kuriuo nacionalinės valdžios institucija siekia užkirsti ūkio subjektui kelią taikyti masės balanso sistemą, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2009/28 18 straipsnio 1 dalį, nacionaliniais jungtiniais dujotiekių tinklais perduodamoms tvarioms biodujoms, remdamasi jos priimta norma, pagal kurią toks masės balansas turi būti taikomas „vietoje su aiškiais ribomis“, nors ši institucija, vadovaudamasi ta norma, pripažįsta, kad masės balanso sistema gali būti taikoma tvarioms biodujoms, perduodamoms valstybės narės, kurioje yra ši valdžios institucija, nacionaliniu dujotiekių tinklu.**

Parašai.